

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ФОРМУВАННЯ НОВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ
УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ТА ПРИВАТНИМИ
ФІНАНСАМИ В УКРАЇНІ**

23 грудня 2021 р.

Херсон 2021

Формування новітньої парадигми управління публічними та приватними фінансами в Україні : зб. матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Херсон, 23 грудня 2021 р. Херсон : ХНТУ, 2021. 308 с.

Організаційний комітет:

Голова організаційного комітету:

Сідельникова Л.П. – д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ.

Заступник голови організаційного комітету:

Новосьолова О.С. – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ.

Члени організаційного комітету:

Сарапіна О.А. - д.е.н., професор, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Бездітко Ю.М.** – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Волкова О.В.** – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Єремян О.М.** – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Остапенко А.С.** – к.т.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Пінчук Т.А.** – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Посаднєва О.М.** – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Сисоєнко І.А.** – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Стефанович Н.Я.** – старший викладач кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Чебан Т.М.** – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Чижова Т.В.** – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ; **Шрам Т.В.** – к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ.

Технічний секретар конференції:

Адамська Т.О. – ст. лаборант кафедри фінансів, обліку та оподаткування ХНТУ.

Збірник містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Формування новітньої парадигми управління публічними та приватними фінансами в Україні», що відбулася 23 грудня 2021 року на базі Херсонського національного технічного університету.

Відповідальність за достовірність цифрового матеріалу, фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори наданих матеріалів.

Висловлені у тезах доповідей думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії. Разом з тим, вважаємо можливим їх публікацію з метою обговорення.

Гудзь Т. П.,

*д.е.н., професор, професор кафедри фінансів та банківської справи,
Полтавський університет економіки і торгівлі*

Єгоричева С. Б.,

*д.е.н., професор, професор кафедри фінансів,
банківського бізнесу та оподаткування,
Національний університет «Полтавська політехніка Імені Юрія Кондратюка»*

РОЛЬ БАНКІВ В ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Важливою інституційною ланкою сприяння інвестиційним процесам в економіці є банківська система. У сучасних умовах на здатність вітчизняних банків створювати інвестиційні ресурси для економіки України позитивно впливають ряд чинників, зокрема: суттєве зниження станом на 01.10.2021р. частки непрацюючих кредитів у портфелях банків (за кредитами суб'єктам господарювання – до 39,7%, за кредитами фізичним особам – до 19,1%); значне зростання у 2020 р. обсягів строкових депозитів (на 26%), що забезпечило розширення пропозиції грошей; зниження рівня доларизації кредитів та депозитів, відповідно, до 29% та 35% [1]. Крім того, у середині 2020 року НБУ знизив вимоги до мінімального розміру регулятивного капіталу банків із 500 млн. грн. до 200 млн. грн. а також відстрочив активацію буфера консервації капіталу та буфера системної важливості, що дало змогу банкам спрямувати створений запас капіталу на підтримку кредитування економіки.

Одночасно, негативний вплив на стан ресурсної бази вітчизняних банків можуть чинити такі фактори, як достатньо високі темпи інфляції, зниження добробуту населення та доходів МСБ в умовах пандемії, посилення конкуренції на ринку фінансових послуг з небанківськими фінансовими установами та з інвестиційними фірмами, які можуть забезпечити порівняно більшу доходність інвестицій, ніж за банківськими депозитами. Рівень проникнення банківської системи в економіку України (відношення обсягу банківських активів до ВВП) на початок 2021 року становив 43,5%, що є найнижчим показником для країн Центральної та Східної Європи. Для порівняння, у кризових для банківської

системи 2008-2009 роках він перевищував 95% [1]. Суттєве зниження рівня проникнення пов'язане як з істотним скороченням кількості банків, так і з тим, що зростання ВВП відбувається швидшими темпами, ніж збільшення банківських активів. Отже, джерела зростання суспільного продукту не формуються банківською системою у потрібних обсягах. Підтвердженням цього є результати аналізу, проведеного за даними табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка рівня проникнення фінансового сектора та показника віддачі капітальних вкладень в Україні у 2007-2020 рр.*

Станом на 01 січня	Рівень проникнення, %				Віддача капітальних вкладень, грн.
	банків	інститутів спільного інвестування	фінансових компаній	недержавних пенсійних фондів	
2007 р.	64,89	3,15	0,60	0,03	3,89
2008 р.	83,17	5,66	0,83	0,04	3,28
2009 р.	97,68	6,67	0,80	0,06	3,33
2010 р.	96,38	9,04	1,12	0,09	5,36
2011 р.	87,28	9,81	1,10	0,11	5,48
2012 р.	81,10	9,75	2,28	0,11	5,15
2013 р.	80,25	11,19	2,59	0,12	5,15
2014 р.	87,23	12,11	2,71	0,14	5,83
2015 р.	84,05	13,17	3,27	0,16	5,72
2016 р.	63,41	12,29	3,59	0,10	7,25
2017 р.	52,72	9,87	4,08	0,09	6,63
2018 р.	44,83	8,92	3,60	0,82	6,65
2019 р.	38,24	8,79	3,52	0,08	6,15
2020 р.	37,61	8,89	3,56	0,08	6,37
2021 р.	43,52	10,08	4,34	0,08	8,25

*Примітка. Розраховано авторами за даними джерел [1; 2; 3].

Розрахунок коефіцієнтів кореляції показав, що рівень проникнення банків має зворотний вплив (-0,662) на віддачу інвестицій в основний капітал. Це може бути пояснено певними об'єктивними причинами, зокрема, низькою інвестиційною привабливістю вітчизняних підприємств за високого рівня кредитного ризику, особливо у довгостроковій перспективі. Крім того, банки не можуть приймати на себе істотне фінансове навантаження, пов'язане із техніко-технологічним оновленням виробництва та впровадженням інновацій. Втім, статистичні дані свідчать про те, що банки і наявний інвестиційний потенціал використовують недостатньо продуктивно: на 01.10.2021 р. частка активів, вкладених у державні цінні папери та депозитні сертифікати НБУ (35,6%),

майже дорівнює частці кредитного портфеля банків (36,1%) у загальних активах [1].

З метою активізації участі банків у фінансовому забезпеченні стратегічного розвитку економіки необхідно вжити заходів за двома напрямками: по-перше, створення сприятливих умов для нарощення довгострокової ресурсної бази банків, а, по-друге, зміцнення зв'язків між фінансовим та реальним секторами економіки. До шляхів реалізації першого завдання слід віднести звільнення від оподаткування процентних доходів за довгостроковими депозитами; відновлення довіри населення до банків за рахунок відповідних законодавчих і наглядових дій органів влади; сприяння зростанню доходів населення та загального рівня його добробуту.

За другим напрямком необхідно налагодити ефективні механізми переміщення фінансових ресурсів між фінансовим і реальним секторами економіки. Розширення обсягів спрямування акумульованих банками ресурсів у реальний сектор економіки можна досягти, зокрема, через: запровадження особливого (першочергового) режиму рефінансування для банків, які у значних обсягах здійснюють інвестиційне кредитування; застосування фіскальних важелів для обмеження зростання віртуального фінансового капіталу; повноцінний розвиток такого інноваційного напрямку діяльності як проектне фінансування; вдосконалення державних гарантійних механізмів кредитного фінансування економіки; посилення ролі облікової ставки НБУ у передавальному механізмі монетарної політики через зростання взаємної довіри представників банківського та реального секторів економіки.

Література

1. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення: 21.12.2021).
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 21.12.2021).
3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/> (дата звернення: 21.12.2021).